

Nazim Əhmədli "Sənsiz" - dedi... Mən isə...

İnsan o zaman özünü ifadə edir ki, onun genetik kodu, yəni özünün kimliyi bir foto kimi, rəsm kimi hər zaman gözünün önündə olur. Özünü özünə köçürməklə yanaşı, özünü özündə təqdim etməyi də bacarır. Bu mənada genetik kod həm də qeyri-rəsmi kimlikdi. Sən bununla həm çevrəndə, həm maddi, həm də mənəvi dünyanda özünü göstərir, tanıdır, ya sevdilir, ya da unutdurursan. Bax, bu anlamda iç dünyası ən munis duyğularla cıllanmış insan daha həssas olur. Onun bu həssaslığı da bəzən üzüntünü, sarsıntını, ağrı-acını daha çox çəkir və yaşamaq zorunda qalır. Mən bunu Allahın sevdili bəndəsinə özəl münasibəti hesab edirəm. Əgər mən sevginin ağrı-acısını, həsrətini, vüsalını, yuxusuz gecəsini, xəyalını, hətta göz yaşını yaşaya bilsəmsə, bu, bir Allah mükafatıdır. Deməli sevgi için - özəl dünyanın sahibidi. Və...

Təbii ki, şair olan həm də bir ilham pərisinin sevdalısıdır. O ilham pərisi bütün məqamlarda şairin, ruh adamının üreyi ilə yanaşı, həm də çiynində əyləmiş bir mələkdir. Hara boylansa onu görəcəkdir. Kim-sə bunu yoza da bilər. Amma fərqlənmir. Ona görə ki, ilham pərisi həm də həyatdakı, gerçəklikdəki sevginin bənzəridir, oxşarıdır. Şairlər sevgilərini həmin ilham pərisinin, yəni ikinci adamın dili ilə oxucuya çatdırır. Deməli, "inanma şair sözü yalandı" epiteti də əslində məhz həmin o ilham pərisinə həsaslanıbdır. Deməli, bu məqamda Nazim Əhmədlinin sevgi duyğuları oxucuya birbaşa yox, dolayısı ilə ilham pərisinin vasitəsilə çatdırır. Nazim Əhmədli vurğulayır ki:

*Getdin, intizarda qoyduğun könül,
qəfəsə də çırpınan quş idi sənsiz.
həsrətin ələndi soyuq qar kimi,
ürəyim köksümdə üşüdü sənsiz;*

Təbii, həm də insanın könlünü ovudacaq qədər səmimi bir üslubda ifadə olunmuş bir sevgi gerçəkliyi həqiqətən ruha xoş gəlir. Çünki qəfəsə də çırpınan quşun oxşarı, bənzəri kimi ortaya gəlmiş ürək əsl həqiqətdə sevgi anını məhz belə yaşayır. Bu anın bir oxucu, bir izləyici kimi mənə yaratdığı assosasiya hardasa elə Nazimin günündə olmuşdu. Ona görə mən də Nazimsayağı deyirəm:

*atıb getdin, nə deyim,
seçim sənin, söz sənin.
Alt-üst etdin, nə deyim,
Ocaq sənin, köz sənin.*

Bu müraciətin arxasında həm də aşiqin, yəni indiki məqamda şairin gerçəklik önündə susunluğu ilə yanaşı, həm də bir çaşqınlığı da var. Çünki gözləmədiyi anda, gözləmədiyi məqamda atılmaq, tərk edilmək təkcə vurulan zərbə deyil, o həm də bir anlıq hər şeyi alt-üst etmək, həm də özünü də yaddan çıxartmaq. Bir anda ki, sən özünü yaddan çıxardırsan, demək həmin an sənə deməyə sözün də olmayacaq. Bax, bu yerdə köhnə kişilər demiş Kərəmi ağlamaq tutur. Bu bir an çəkir. Həmin o bir anda artıq toparlanırsan. Nə deyəcəyini və necə ifadə edəcəyini qərarlaşdırırsan və köməyinə Nazim Əhmədli gəlir:

*dərdim intizarda, dərdim səbirsiz,
boşalıb dağılan yurdum səbirsiz,
dünya mənə görə səssiz, səmirsiz
dünya mənə görə boş idi sənsiz;*

Bu misralar, bu bəndədəki məntiqi təkcə içində olduğum anın ifadəsi, rəsmi, mənzərəsi deyil, o həm də yalnız özünün gördüyü, özünün çekdiyi yükün, ağrının ifadəsidir. Bu özünüifadə müəyyən qədər daxili təsəlli olsa da, amma həm də sən-sizliyin ilk fəsadlarının etirafıdır, dilə getirilməsidir. İstər oxucu, istər elə bu şeirin ünvanladığı ilham pərisi, bir az da çıpaq desəm, həmin o ünvan sahibi azacıq da olsa, nələr baş verdiyini hiss edir. Lap ola bilsin ki, bu onu öz varlığına da köçür, axı söhbət sevgidən gedir, onun yaşantılarından bəhs olunur. Deməli, azacıq, necə dəyərlər iynə ucu boyda hissiyyatı olan aşiq və yaxud məşuq bürzə verməyə də, içində bir ahın qurbanı olacaq. Bu ah isə itirilən, öldürülən sevginin bəlkə də son nəfəsidir, son hiçqirtisidir... Hə, bax reallığın, yəni sevgi yaşayışının şəklidir budur. Bu həm də o deməkdir ki:

*Mən nəfəsdən od alan,
Baxışından odlanan...
Bu küçələr, o dalan -
Çığır sənin, iz sənini!..*

Deməli, hər şey sənə aiddir, küçə də, yol da, nəfəs də, baxış da... Sənə aid olanları aparmaq gücü isə sənə yoxdu.

Ona görə ki, sevgini verən sevginin dünyaya gelişinə "OL" deyənin onu bütöv yaradıb. İki qütbün, iki tərəfin, iki ürayın istəyi, bütövlüyü üçün. Deməli, birinin çəkilməsi, getməsi yalnız ağrı, sızıltı, tənhalıq, bir az da obrazlı desəm şikəstlik yaradır. Bax, ona görə deyirəm ki, sən artıq ikimizə aid olanı öz payın kimi götürüb getmək gücündə deyilsən və ikimizin olan sevgi birimizin çəkilməsi ilə sadəcə yarımcan olur. Bu yarımcanlıq da Nazim Əh-

mədlinin məntiqinə söykənsək belə ifadə olunur:

*yol çəken gözlərim qalıb mürgülü,
qəlbimə min yarpaq həsrət bükülü,
soruş, təkbaşına hicran yükünü
ürəyim bəs necə daşdı; sənsiz?..*

Gördünüzmü, Nazim də mən də yəni dedi. O da vurğuladı ki, sən heç nəyi aparmaq gücündə olmadın. Əgər aparmısan bəs onda mənə daşdığım - yaşadığım nədi? Və bir də əgər daşıyıb, yaşayıransa onda bu sən-sizlikdirmi?!

Bax, yaranan bu suallar elə Nazimin elə əvvəldən dediklərinin sözlə çəkilən rəsmi idi. O rəsm müləffifi ilk baxışdan Nazim olsa da o fırçanın rəngləri ilham pərisindən gəlirdi. Deməli, iki ürək bir şəkili çəkirdi. Mən də bu mənzərəni seyr edə-edə öz dünyamın rəngləri içərisində öz sevgimin, öz yaşayışımın rənglərini axtarıram. Lap konkret desəm, Səni görmək istəyirəm! O istək Nazimin istəyini öncə dediyim kimi, mənə yaratdığı assosasiyasıdır! Axı mən də sən-sizəm. O sən-sizliyin açarını, "simsimin"-i tapıb bilmirəm. Ona görə də sənə olan hər şeydə özümü görürəm, özümü gördüyüm yerdə də elə sən varsan. Deməli:

*Dünya gerçək və yalan,
Bir xəzan var, bir talan...
Köçüb gözümdə qalan -
Baxış sənini, göz sənini.*

Hə, Nazim Əhmədlinin bir kövrək şeirinin işığında tərəddüd etmədən gözümlə yumub getdiyim yolum hər iki tərəfində hiss etdiyim, gördüyüm bir reallıq vardı. Bu çiçəklərin arasından keçib sən-sizlikdən sənli günlərə gedən yol idi. Bütün yollar kəsişdiyi kimi görüşdürə də bilər. Elə bu ümidlə Nazim Əhmədliyə, həm də özümə "yolumuz açıq olsun!" deyirəm.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU